

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης»

**Η (Α)ΣΥΜΜΕΤΡΙΚΗ ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΕ
ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΔΥΣΛΕΞΙΑ**

**THE (A)SYMMETRIC COGNITIVE AND LINGUISTIC DEVELOPMENT IN
GREEK-SPEAKING CHILDREN WITH DYSLEXIA**

της
Στροφύλλα Ειρήνης

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του
Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
Ένταξης»

Η τριμελής επιτροπή:

1. ΖΩΗ ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ.
2. ΜΗΤΣΙΑΚΗ ΜΑΡΙΑ
ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ.
3. ΔΟΣΗ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ
ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΗΤΡΙΑ Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ.

Αθήνα, 2018

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι ο προσδιορισμός των γνωστικών και γλωσσικών ελλειμμάτων που συναντώνται στη διαταραχή της δυσλεξίας και η διερεύνηση της ύπαρξης (α)συμμετρίας ως προς την ανάπτυξη των επιμέρους ικανοτήτων. Για τον σκοπό της έρευνας εξετάστηκαν μονόγλωσσα ελληνόφωνα παιδιά με αναπτυξιακή δυσλεξία (N=10) και τυπικής ανάπτυξης (N=10) εξισωμένα ως προς το φύλο και την ηλικία (7-11 ετών). Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκαν δύο δοκιμασίες προφίλ που εξετάζουν τη μη λεκτική νοημοσύνη και το εκφραστικό λεξιλόγιο. Τα εργαλεία αξιολόγησης περιλαμβάνουν γνωστικές δοκιμασίες για την εκτίμηση της λεκτικής εργαζόμενης μνήμης και γλωσσικές δοκιμασίες από το Διαγνωστικό Τεστ Γλωσσικής Νοημοσύνης για τη μελέτη της μορφοσυντακτικής κατανόησης, των μεταγλωσσικών ικανοτήτων και τη δυνατότητα ανάκλησης συντακτικών δομών. Τα ευρήματα της παρούσας μελέτης, τα οποία συζητούνται υπό το πρίσμα της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, υποδεικνύουν χαμηλότερα ποσοστά επιτυχίας του υπό μελέτη πληθυσμού στις γνωστικές και σε ορισμένες γλωσσικές δοκιμασίες (μορφολογία/ σύνταξη και ανάκληση προτάσεων) συγκριτικά με την ομάδα ελέγχου. Επιπλέον, διαφάνηκε ότι το φύλο και η ηλικία δεν επηρεάζουν τις επιδόσεις των συμμετεχόντων. Τέλος, ενδιαφέρον εύρημα αποτελεί το γεγονός ότι συσχετίσεις μεταξύ του γνωστικού ελλείμματος και των γλωσσικών ικανοτήτων παρατηρούνται μόνο στην ομάδα τυπικής ανάπτυξης.

Λέξεις – κλειδιά: λεκτική εργαζόμενη μνήμη, λεξιλόγιο, μορφολογία, σύνταξη, αναπτυξιακή δυσλεξία.

ABSTRACT

The aim of the present thesis is to investigate a possible (a) symmetry in the development of linguistic and cognitive skills in developmental dyslexia. For the purpose of the study monolingual Greek-speaking children with developmental dyslexia (N=10) and without any impairment (N=10) were examined controlling for their gender and age (7-11 years old). All participants were given two baseline tasks, which evaluate their non-verbal intelligence and the expressive vocabulary skills. Additionally, a verbal working memory task and a series of linguistic tasks were administered. The linguistic tasks were parts from the Diagnostic Verbal IQ test for Greek school age children and tested morphosyntactic comprehension, metalinguistic abilities and the ability to recall syntactic structures. The findings of the current study show lower performance of dyslectic children in the cognitive and linguistics tasks compared to typically developing children. Furthermore, participants' gender and chronological age did not affect their performance. Finally, interestingly, correlations between cognitive and linguistic skills were observed only in the typically developing group.

Keywords: verbal working memory, vocabulary, syntax, morphology, developmental dyslexia.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ackerman, P. T., Dykman, R. A., & Gardner, M. Y. (1990). Counting rate, naming rate, phonological sensitivity, and memory span: Major factors in dyslexia. *Journal of Learning Disabilities, 23*(5), 325-327. doi:<https://doi.org/10.1177/002221949002300514>
- Adams, A. M., Bourke, L., & Willis, C. (1999). Working memory and spoken language comprehension in young children. *International Journal of Psychology, 34*(5-6), 364-373. doi:<https://doi.org/10.1080/002075999399701>
- Adlard, A., & Hazan V. (1998). Speech perception in children with specific reading difficulties (dyslexia). *The Quarterly Journal of Experimental Psychology: Section A, 51*(1), 153-177. doi:[10.1080/027249898391800](https://doi.org/10.1080/027249898391800)
- Ahissar, M., Protopapas, A., Reid, M., & Merzenich, M.M. (2000). Auditory processing parallels reading abilities in adults. *Proceedings of Academic Science USA, 97*, 6832-6837. doi:<https://doi.org/10.1073/pnas.97.12.6832>
- Αθανασιάδη, Ε. (2001). *Η Δυσλεξία και πώς αντιμετωπίζεται. Διαφορετικός τρόπος μάθησης, διαφορετικός τρόπος διδασκαλίας*. Αθήνα: Καστανιώτη.
- Αϊδίνης, Α., & Δαλακλή, Χ. (2004). Φωνήματα, μορφήματα και κατάκτηση της αναγνωστικής ικανότητας στις δύο πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου. Στο Ν. Μακρής & Δ. Δεσλή (Επιμ.), *Η γνωστική ψυχολογία σήμερα: Γέφυρες για τη μελέτη της νόησης* (σελ. 333-340). Αθήνα: Τυπωθήτω-Δαρδάνος.
- Αϊδίνης, Α., & Παράσχου, Δ. (2004). Ανάπτυξη της ορθογραφημένης γραφής στο δημοτικό σχολείο: λάθη και στρατηγικές των παιδιών. Στο Ν. Μακρής & Δ. Δεσλή (Επιμ.), *Η γνωστική ψυχολογία σήμερα: Γέφυρες για τη μελέτη της νόησης* (σελ. 245-252). Αθήνα: Τυπωθήτω-Δαρδάνος.

- Alexiadou, A., & Anagnostopoulou, E. (1998). Parametrizing AGR: Word order, V-movement and EPP-checking. *Natural Language & Linguistic Theory*, *16*(3), 491-539. doi:<https://doi.org/10.1023/A:1006090432389>
- Alloway, T. P. (2009). Working memory, but not IQ, predicts subsequent learning in children with learning difficulties. *European Journal of Psychological Assessment*, *25*(2), 92-98. doi:<https://doi.org/10.1027/1015-5759.25.2.92>
- Alloway, T. P., & Gathercole, S. E. (2005). The role of sentence recall in reading and language skills of children with learning difficulties. *Learning and Individual Differences*, *15*(4), 271-282. doi:<https://doi.org/10.1016/j.lindif.2005.05.001>
- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders : DSM-5* (5th ed.). Washington: APA.
- American Psychiatric Association (1994). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders: DSM-IV* (4th ed.). Washington: APA.
- Archer, A. L., Gleason, M. M., & Vachon, V. L. (2003). Decoding and fluency: Foundation skills for struggling older readers. *Learning Disability Quarterly*, *26*(2), 89-101. doi:<https://doi.org/10.2307/1593592>
- Archibald, L. M. D., & Gathercole, S. E. (2007). The complexities of complex memory span: Storage and processing deficits in specific language impairment. *Journal of Memory and Language*, *57*(2), 177-194. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jml.2006.11.004>
- Bacon, A. M., Parmentier, B.R., & Barr, P. (2013). Visuospatial memory in dyslexia: Evidence for strategic deficits. *Memory*, *21* (2), 189-209. doi:<https://doi.org/10.1080/09658211.2012.718789>

- Baddeley, A. (2003). Working memory and language: an overview. *Journal of Communication Disorders*, 36, 189-208. doi:[https://doi.org/10.1016/S0021-9924\(03\)00019-4](https://doi.org/10.1016/S0021-9924(03)00019-4)
- Baddeley, A. (2000). The episodic buffer: a new component of working memory?. *Trends in Cognitive Sciences*, 4(11), 417-423. doi:[https://doi.org/10.1016/S1364-6613\(00\)01538-2](https://doi.org/10.1016/S1364-6613(00)01538-2)
- Βάμβουκας, Μ. Ι. (2007). *Θέματα ψυχοπαιδαγωγικής της ανάγνωσης*. Αθήνα: Ατραπός.
- Barry, J. G., Yasin, I., & Bishop, D. V. (2007). Heritable risk factors associated with language impairments. *Genes, Brain and Behavior*, 6(1), 66-76. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1601-183X.2006.00232.x>
- Beaton, A. (2004). *Dyslexia, reading and the brain: A sourcebook of psychological and biological research*. London: Psychology press. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από <https://www.taylorfrancis.com/books/9781135422752>
- Βεκύρη, Ι. (2007). Η μάθηση ως οικοδόμηση της γνώσης. Στο Σ. Παντελιάδου & Γ. Μπότσας (Επιμ.), *Μαθησιακές Δυσκολίες: Βασικές έννοιες και χαρακτηριστικά* (σελ.1-5). Βόλος: Γράφημα.
- Ben-Dror, I., Bentin, S., & Frost, R. (1995). Semantic, phonologic, and morphologic skills in reading disabled and normal children: Evidence from perception and production of spoken Hebrew. *Reading Research Quarterly*, 30(4), 876-893. doi:10.2307/748202
- Berninger, V. W., Nielsen, K. H., Abbott, R. D., Wijsman, E., & Raskind, W. (2008). Gender differences in severity of writing and reading disabilities. *Journal of School Psychology*, 46(2), 151-172. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jsp.2007.02.007>

- Biemiller, A. (2003). Vocabulary: Needed if more children are to read well. *Reading Psychology, 24*(3-4), 323-335. doi:<https://doi.org/10.1080/02702710390227297>
- Βίλλια, Π. (2016). *Δυσκολίες στην ανάκληση εκφραστικού λεξιλογίου σε ελληνόπουλα με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες*. Διπλωματική εργασία, ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Πάτρα, Ελλάδα. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από <http://repository.library.teimes.gr/xmlui/handle/123456789/5482>
- Βογινδρούκας, Ι., Πρωτόπαπας, Α., & Σιδερίδης, Γ. (2009). *Δοκιμασία Εκφραστικού Λεξιλογίου*. Χανιά: Γλαύκη.
- Boets, B., Wouters, J., Van Wieringen, A., De Smedt, B., & Ghesquiere, P. (2008). Modelling relations between sensory processing, speech perception, orthographic and phonological ability, and literacy achievement. *Brain and language, 106*(1), 29-40. doi:<https://doi.org/10.1016/j.bandl.2007.12.004>
- Βοσνιάδου, Σ. (2001). *Εισαγωγή στην Ψυχολογία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Bowey, J. A. (1986). Syntactic awareness in relation to reading skill and ongoing reading comprehension monitoring. *Journal of experimental child psychology, 41*(2), 282-299. doi:[https://doi.org/10.1016/0022-0965\(86\)90041-X](https://doi.org/10.1016/0022-0965(86)90041-X)
- Bowyer-Crane, C., Snowling, M. J., Duff, F. J., Fieldsend, E., Carroll, J. M., Miles, J., et al. (2008). Improving early language and literacy skills: Differential effects of an oral language versus a phonology with reading intervention. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 49*(4), 422-432. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2007.01849.x>
- Brady, S. (1986). Short-term memory, phonological processing and reading ability. *Annals of Dyslexia, 36*, 138–153. doi:<https://doi.org/10.1007/BF02648026>

Breznitz, Z., & Leikin, M. (2000). Syntactic processing of Hebrew sentences in normal and dyslexic readers: electrophysiological evidence. *The Journal of genetic psychology, 161*(3), 359-380. doi:<https://doi.org/10.1080/00221320009596718>

Brunsdon, R., Coltheart, M., & Nickels, L. (2005). Treatment of irregular word spelling in developmental surface dysgraphia. *Cognitive Neuropsychology, 22*(2), 213-251. doi:<https://doi.org/10.1080/02643290442000077>

Brunswick, N., McCrory, E., Price, C. J., Frith, C. D., & Frith, U. (1999). Explicit and implicit processing of words and pseudowords by adult developmental dyslexics: A search for Wernicke's Wortschatz?. *Brain, 122*(10), 1901-1917. doi:<https://doi.org/10.1093/brain/122.10.1901>

Byrne, B. (1981). Deficient syntactic control in poor readers: Is a weak phonetic memory code responsible?. *Applied psycholinguistics, 2*(3), 201-212. doi:<https://doi.org/10.1017/S0142716400006512>

Cain, K. (2007). Syntactic awareness and reading ability: Is there any evidence for a special relationship?. *Applied psycholinguistics, 28*(4), 679-694. doi:<https://doi.org/10.1017/S0142716407070361>

Cain, K., & Oakhill, J. (2004). Reading comprehension difficulties. In T. Nunes & P. Bryant (Eds.), *Handbook of children's literacy* (pp. 313-338). Springer, Dordrecht. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-94-017-1731-1_18

Cain, K., Oakhill, J., & Bryant, P. (2004). Children's reading comprehension ability: Concurrent prediction by working memory, verbal ability, and component skills. *Journal of educational psychology, 96*(1), 31-42. doi:10.1037/0022-0663.96.1.31

- Casalis, S., Colé, P., & Sopo, D. (2004). Morphological awareness in developmental dyslexia. *Annals of dyslexia*, 54(1), 114-138. doi:<https://doi.org/10.1007/s11881-004-0006-z>
- Casalis, S., Leuwers, C., & Hilton, H. (2012). Syntactic comprehension in reading and listening: A study with French children with dyslexia. *Journal of learning disabilities*, 46(3), 210-219. doi:<https://doi.org/10.1177/108712449423>
- Castles, A., & Coltheart, M. (1993). Varieties of developmental dyslexia. *Cognition*, 47(2), 149-180. doi:[https://doi.org/10.1016/0010-0277\(93\)90003-E](https://doi.org/10.1016/0010-0277(93)90003-E)
- Chrysochoou, E., & Bablekou, Z. (2011). Phonological loop and central executive contributions to oral comprehension skills of 5.5 to 9.5 years old children. *Applied Cognitive Psychology*, 25(4), 576-583. doi:<https://doi.org/10.1002/acp.1723>
- Chrysochoou, E., Bablekou, Z., Masoura, E., & Tsigilis, N. (2013). Working memory and vocabulary development in Greek preschool and primary school children. *European Journal of Developmental Psychology*, 10(4), 417-432. doi:<https://doi.org/10.1080/17405629.2012.686656>
- Chrysochoou, E., Bablekou, Z., & Tsigilis, N. (2011). Working memory contributions to reading comprehension components in middle childhood children. *The American journal of psychology*, 124(3), 275-289. doi:[10.5406/amerjpsyc.124.3.0275](https://doi.org/10.5406/amerjpsyc.124.3.0275)
- Coady, J. A., & Evans, J. L. (2008). Uses and interpretations of non-word repetition tasks in children with and without specific language impairments (SLI). *International Journal of Language & Communication Disorders*, 43(1), 1-40. doi:<https://doi.org/10.1080/13682820601116485>

- Γρηγοράκης, Ι., & Μανωλίτσης, Γ. (2016). Η συμβολή της μορφολογικής επίγνωσης στα πρώτα στάδια ανάπτυξης της ικανότητας ορθογραφημένης γραφής. *Προσχολική & Σχολική Εκπαίδευση*, 4(1), 128-148. doi:10.12681/ppej.8581
- Daneman, M., & Carpenter, P. A. (1980). Individual differences in working memory and reading. *Journal of verbal learning and verbal behavior*, 19(4), 450-466. doi:https://doi.org/10.1016/S0022-5371(80)90312-6
- Daneman, M., & Green, I. (1986). Individual differences in comprehending and producing words in context. *Journal of memory and language*, 25(1), 1-18. doi:10.1016/0749-596X(86)90018-5
- Das, J. P., Mok, M., & Mishra, R. K. (1994). The role of speech processes and memory in reading disability. *The Journal of general psychology*, 121(2), 131-146. doi:https://doi.org/10.1080/00221309.1994.9711180
- De Bree, E., Rispens, J., & Gerrits, E. (2007). Non-word repetition in Dutch children with (a risk of) dyslexia and SLI. *Clinical Linguistics & Phonetics*, 21(11-12), 935-944. doi:https://doi.org/10.1080/02699200701576892
- De Jong, P. F. (1998). Working memory deficits of reading disabled children. *Journal of experimental child psychology*, 70(2), 75-96. doi:https://doi.org/10.1006/jecp.1998.2451
- De Jong, P. F., & Olson, R. K. (2004). Early predictors of letter knowledge. *Journal of experimental child psychology*, 88(3), 254-273. doi:https://doi.org/10.1016/j.jecp.2004.03.007
- Demont, E., & Gombert, J.E. (1996). Phonological awareness as a predictor of reading skills and syntactic awareness as a predictor of comprehension skills. *British Journal of Educational Psychology*, 66(3), 315-332. doi:https://doi.org/10.1111/j.2044-8279.1996.tb01200.x

Διαμαντή, Β. (2010). Ορθογραφικές δεξιότητες και δυσκολίες παιδιών με δυσλεξία. Στο Α. Μουζάκη & Α. Πρωτόπαπας (Επιμ.), *Ορθογραφία: Μάθηση και Διαταραχές* (σελ. 277-285). Αθήνα: Gutenberg.

Didaskalou, E. S. (2002). Current obstacles to change in Greek primary schools: implications for managing behaviour problems. *European Journal of Education, 37*(4), 473-482. doi:<https://doi.org/10.1111/1467-3435.00122>

Dollaghan, C. A., Biber, M. E., & Campbell, T. F. (1995). Lexical influences on nonword repetition. *Applied Psycholinguistics, 16*(2), 211-222. doi:<https://doi.org/10.1017/S0142716400007098>

Dollaghan, C., & Campbell, T. F. (1998). Nonword repetition and child language impairment. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research, 41*(5), 1136-1146. doi:10.1044/jslhr.4105.1136

Egan, J., & Tainturier, M. J. (2011). Inflectional spelling deficits in developmental dyslexia. *Cortex, 47*(10), 1179-1196. doi:<https://doi.org/10.1016/j.cortex.2011.05.013>

Ehri, L. C., & Wilce, L. S. (1980). The influence of orthography on readers' conceptualization of the phonemic structure of words. *Applied Psycholinguistics, 1*(4), 371-385. doi:<https://doi.org/10.1017/S0142716400009802>

Elbro, C., & Arnbak, E. (1996). The role of morpheme recognition and morphological awareness in dyslexia. *Annals of dyslexia, 46*(1), 209-240. doi:<https://doi.org/10.1007/BF02648177>

Ellis, A. W., McDougall, S. J., & Monk, A. F. (1996). Are dyslexics different? II. Individual differences among dyslexics, reading age controls, poor readers and precocious readers. *Dyslexia, 2*(1), 59-68. doi:[https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0909\(199602\)2:1%3C59::AID-DYS35%3E3.0.CO;2-K](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0909(199602)2:1%3C59::AID-DYS35%3E3.0.CO;2-K)

- Erlam, R. (2006). Elicited imitation as a measure of L2 implicit knowledge: An empirical validation study. *Applied linguistics*, 27(3), 464-491. doi:<https://doi.org/10.1093/applin/aml001>
- Estes, K. G., Evans, J. L., & Else-Quest, N. M. (2007). Differences in the nonword repetition performance of children with and without specific language impairment: A meta-analysis. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 50(1), 177-195. doi:10.1044/1092-4388(2007/015)
- Fawcett, A., & Nicolson, R. (2004). Dyslexia: the role of the cerebellum. *Electronic Journal of Research in Education Psychology*, 2(2), 35-58. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από http://www.unirsm.sm/media/documenti/unirsm_1992.pdf
- Ferguson, A. N., & Bowey, J. A. (2005). Global processing speed as a mediator of developmental changes in children's auditory memory span. *Journal of Experimental Child Psychology*, 91(2), 89-112. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jecp.2004.12.006>
- Fowler, A.E. (1988). Grammaticality judgments and reading skill in Grade 2. *Annals of Dyslexia*, 38, 73-94. doi:<https://doi.org/10.1007/BF02648249>
- Gathercole, S. E. (2006). Nonword repetition and word learning: The nature of the relationship. *Applied Psycholinguistics*, 27(4), 513-543. doi:<https://doi.org/10.1017/S0142716406060383>
- Gathercole, S. E. (1995). Is nonword repetition a test of phonological memory or long-term knowledge? It all depends on the nonwords. *Memory & Cognition*, 23(1), 83-94. doi:10.3758/BF03210559
- Gathercole, S. E., Alloway, T. P., Willis, C., & Adams, A. M. (2006). Working memory in children with reading disabilities. *Journal of experimental child psychology*, 93(3), 265-281. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jecp.2005.08.003>

- Gathercole, S. E., & Baddeley, A. D. (2014). *Working memory and language*. London: Psychology Press. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από <https://www.taylorfrancis.com/books/9781317775287>
- Gathercole, S. E., & Baddeley, A. D. (1993). Phonological working memory: A critical building block for reading development and vocabulary acquisition?. *European Journal of Psychology of Education, 8*(3), 259-272. doi:10.1007/BF03174081
- Gathercole, S. E., & Baddeley, A. D. (1990). Phonological memory deficits in language disordered children: Is there a causal connection?. *Journal of Memory and Language, 29*(3), 336-360. doi:[https://doi.org/10.1016/0749-596X\(90\)90004-J](https://doi.org/10.1016/0749-596X(90)90004-J)
- Gathercole, S. E., Frankish, C. R., Pickering, S. J., & Peaker, S. (1999). Phonotactic influences on short-term memory. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition, 25*(1), 84-95. doi:<http://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0278-7393.25.1.84>
- Gathercole, S. E., & Pickering, S. J. (2000). Assessment of working memory in six- and seven-year old children. *Journal of Educational Psychology, 92*(2), 377-390. doi:10.1037/0022-0663.92.2.377
- Gathercole, S. E., Tiffany, C., Briscoe, J., Thorn, A., & ALSPAC team. (2005). Developmental consequences of poor phonological short-term memory function in childhood: A longitudinal study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 46*(6), 598-611. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2004.00379.x>
- Gathercole, S. E., Willis, C. S., & Baddeley, A. D. (1991). Differentiating phonological memory and awareness of rhyme: Reading and vocabulary development in children. *British Journal of Psychology, 82*, 387-406. doi:10.1111/j.2044-8295.1991.tb02407.x

- Gathercole, S. E., Willis, C. S., Emslie, H., & Baddeley, A. D. (1992). Phonological memory and vocabulary development during the early school years: A longitudinal study. *Developmental psychology*, 28(5), 887-898. doi:10.1037/0012-1649.28.5.887
- Georgiou, G. K., Protopapas, A., Papadopoulos, T. C., Skaloumbakas, C., & Parrila, R. (2010). Auditory temporal processing and dyslexia in an orthographically consistent language. *Cortex*, 46(10), 1330-1344. doi:https://doi.org/10.1016/j.cortex.2010.06.006
- Gillon, G. T (2004). *Phonological Awareness: From Research to Practice*. New York: Guilford Press. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από [https://books.google.gr/books?id=u5A1H6UqNngC&printsec=frontcover&dq=Gillon+G.+T+\(2004\).+Phonological+Awareness:+From+Research+to+Practice.+New+York,+Guilford+Press.&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwiO6aa1iobcAhUIDewKHebhDa0Q6AEIJAA#v=onepage&q&f=false](https://books.google.gr/books?id=u5A1H6UqNngC&printsec=frontcover&dq=Gillon+G.+T+(2004).+Phonological+Awareness:+From+Research+to+Practice.+New+York,+Guilford+Press.&hl=en&sa=X&ved=0ahUKEwiO6aa1iobcAhUIDewKHebhDa0Q6AEIJAA#v=onepage&q&f=false)
- Gopnik, M., & Crago, M. B. (1991). Familial aggregation of a developmental language disorder. *Cognition*, 39(1), 1-50. doi:https://doi.org/10.1016/0010-0277(91)90058-C
- Grigorenko, E. L. (2001). Developmental dyslexia: An update on genes, brains, and environments. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 42(1), 91-125. doi:https://doi.org/10.1017/S0021963001006564
- Harley, T. (2008). *Η ψυχολογία της γλώσσας. Από την πράξη στη θεωρία* (2^η έκδ.) (Μ. Ζαφείρη, Φ. Λέκκας, Κ. Ρόικου & Ο. Φωτακοπούλου, μεταφρ.). Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Harm, M. W., & Seidenberg, M. S. (1999). Phonology, reading acquisition, and dyslexia: insights from connectionist models. *Psychological review*, 106(3), 491-528. doi:http://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0033-295X.106.3.491

- Heller, F. (2000). Creating a holding environment in an inner city school. In N. Barwick (Ed.), *Clinical counselling in schools* (pp. 22-36). London: Routledge. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=XZ4Of_1r60AC&oi=fnd&pg=PA22&dq=heller+2000+creating+a+holding+environment&ots=k_W47tNIA&sig=ZTRNHSeteLFTLkC0a8NGgKW76P4&redir_esc=y#v=onepage&q=heller%202000%20creating%20a%20holding%20environment&f=false
- Ho, C. S. H., & Lai, D. N. C. (1999). Naming-speed deficits and phonological memory deficits in Chinese developmental dyslexia. *Learning and Individual Differences, 11*(2), 173-186. doi:[https://doi.org/10.1016/S1041-6080\(00\)80004-7](https://doi.org/10.1016/S1041-6080(00)80004-7)
- Howes, N. L., Bigler, E. D., Burlingame, G. M., & Lawson, J. S. (2003). Memory performance of children with dyslexia: A comparative analysis of theoretical perspectives. *Journal of Learning Disabilities, 36*(3), 230-246. doi:<https://doi.org/10.1177/002221940303600303>
- Hulme, C., & Snowling, M. (1992). Deficits in output phonology: An explanation of reading failure?. *Cognitive Neuropsychology, 9*(1), 47-72. doi:<https://doi.org/10.1080/02643299208252052>
- Jeffries, S., & Everatt, J. (2004). Working memory: Its role in dyslexia and other specific learning difficulties. *Dyslexia, 10*(3), 196-214. doi:<https://doi.org/10.1002/dys.278>
- Jenkins, J. R., Stein, M. L., & Wysocki, K. (1984). Learning vocabulary through reading. *American Educational Research Journal, 21*(4), 767-787. doi:<https://doi.org/10.3102%2F00028312021004767>
- Jiménez, J. E., García, E., Estévez, A., Díaz, A., Guzmán, R., Hernández-Valle, I., et al. (2004). An evaluation of syntactic-semantic processing in developmental dyslexia. *Electronic Journal of Research in Educational Psychology, 2*, 127-142. Ανακτήθηκε

στις 20 Ιουλίου 2018 από
https://www.researchgate.net/publication/253860440_An_evaluation_of_syntactic-semantic_processing_in_developmental_dyslexia

Joanisse, M. F., Manis, F. R., Keating, P., & Seidenberg, M. S. (2000). Language deficits in dyslexic children: Speech perception, phonology, and morphology. *Journal of experimental child psychology*, 77(1), 30-60. doi:<https://doi.org/10.1006/jecp.1999.2553>

Jorm, A. F. (1983). Specific reading retardation and working memory: A review. *British journal of Psychology*, 74(3), 311-342. doi:<https://doi.org/10.1111/j.2044-8295.1983.tb01865.x>

Kail, R., & Salthouse, T. A. (1994). Processing speed as a mental capacity. *Acta Psychologica*, 86(2-3), 199-225. doi:[https://doi.org/10.1016/0001-6918\(94\)90003-5](https://doi.org/10.1016/0001-6918(94)90003-5)

Kasselimis, D. S., Margarity, M., & Vlachos, F. (2008). Cerebellar function, dyslexia and articulation speed. *Child Neuropsychology*, 14(4), 303-313. doi:<https://doi.org/10.1080/09297040701550138>

Katz, R. B. (1986). Phonological deficiencies in children with reading disability: Evidence from an object-naming task. *Cognition*, 22(3), 225-257. doi:[https://doi.org/10.1016/0010-0277\(86\)90016-8](https://doi.org/10.1016/0010-0277(86)90016-8)

Klem, M., Melby-Lervåg, M., Hagtvet, B., Lyster, S. A. H., Gustafsson, J. E., & Hulme, C. (2015). Sentence repetition is a measure of children's language skills rather than working memory limitations. *Developmental Science*, 18(1), 146-154. doi:[10.1111/desc.12202](https://doi.org/10.1111/desc.12202)

Κοσιώνης, Σ. (2014). *Συντακτική επεξεργασία γλωσσικών δομών από μαθητές με αναγνωστικές δυσκολίες*. Διπλωματική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών. Πάτρα,

Ελλάδα. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από
<http://hdl.handle.net/10889/8430>

Kramer, J., Knee, K., & Delis, D. (2000). Verbal memory impairments in dyslexia. *Archives of Clinical Neuropsychology*, 15, 83–93.
doi:<https://doi.org/10.1093/arclin/15.1.83>

Lyon, G. R. (1995). Toward a definition of dyslexia. *Annals of dyslexia*, 45(1), 1-27.
doi:<https://doi.org/10.1007/BF02648210>

Lyon, G. R., Shaywitz, S. E., & Shaywitz, B. A. (2003). A definition of dyslexia. *Annals of dyslexia*, 53(1), 1-14. doi:10.1007/s11881-003-0001-9

Manis, F. R., Seidenberg, M. S., Doi, L. M., McBride-Chang, C., & Petersen, A. (1996). On the bases of two subtypes of development dyslexia. *Cognition*, 58(2), 157-195.
doi: [https://doi.org/10.1016/0010-0277\(95\)00679-6](https://doi.org/10.1016/0010-0277(95)00679-6)

Mann, V. A., Liberman, I. Y., & Shankweiler, D. (1980). Children's memory for sentences and word strings in relation to reading ability. *Memory and Cognition*, 8, 329–335. doi:<https://doi.org/10.3758/BF03198272>

Mann, V. A., Shankweiler, D., & Smith, S. T. (1984). The association between comprehension of spoken sentences and early reading ability: The role of phonetic representation. *Journal of Child Language*, 11(3), 627-643.
doi:<https://doi.org/10.1017/S0305000900005997>

Μαριδάκη-Κασσωτάκη, Α. (2005). *Δυσκολίες Μάθησης. Ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Marinis, T., & Armon-Lotem, S. (2015). Sentence repetition. In S. Armon-Lotem, J. De Jong, & N. Meir (Eds.), *Methods for assessing multilingual children: Disentangling bilingualism from language impairment* (pp. 95–124). Clevedon, UK: Multilingual

- Matters. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=Jua4BwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA95&dq=marinis+armon+2015&ots=xmMknP2UaF&sig=X0g3Gla1WQ5rGjYKGGvwn4j78A&redir_esc=y#v=onepage&q=marinis%20armon%202015&f=false
- Marshall, C. M., & Nation, K. (2003). Individual differences in semantic and structural errors in children's memory for sentences. *Educational and Child Psychology, 20*(3), 7-18. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από https://www.researchgate.net/profile/Lorna_Bourke/publication/250928054_The_relationship_between_working_memory_and_early_writing_at_the_word_sentence_and_text_level/links/02e7e51ee5262398b0000000/The-relationship-between-working-memory-and-early-writing-at-the-word-sentence-and-text-level.pdf#page=9
- Μασούρα, Ε., Gathercole, S. E., & Μπαμπλέκου, Ζ. (2006). Η εμπλοκή της φωνολογικής εργαζόμενης μνήμης σε έργα εκμάθησης νέων λέξεων: Διερεύνηση σε μικρά παιδιά. *Ψυχολογική Εταιρεία Βορείου Ελλάδος, 4*, 43-65.
- Masoura, E. V., MacGinitie, W. H., Kamons, J., Kowalski, R. L., MacGinitie, R. K., & MacKay, T. (2006). Establishing the link between working memory function and learning disabilities. *Learning disabilities: A contemporary journal, 4*(2), 29-41. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από <http://ldfb.ir/Content/ldfb.ir/Page/11/ContentImage/memory%20and%20ld.pdf>
- McCardle, P., Scarborough, H. S., & Catts, H. W. (2001). Predicting, explaining, and preventing children's reading difficulties. *Learning Disabilities Research & Practice, 16*(4), 230-239. doi:<https://doi.org/10.1111/0938-8982.00023>
- McDougall, S., Hulme, C., Ellis, A., & Monk, A. (1994). Learning to read: The role of short-term memory and phonological skills. *Journal of Experimental Child Psychology, 58*(1), 112-133. doi:10.1006/jecp.1994.1028

- Melby-Lervåg, M., & Lervåg, A. (2012). Oral language skills moderate nonword repetition skills in children with dyslexia: A meta-analysis of the role of nonword repetition skills in dyslexia. *Scientific Studies of Reading, 16*(1), 1-34. doi:<https://doi.org/10.1080/10888438.2010.537715>
- Messer, D., & Dockrell, J. E. (2006). Children's naming and word-finding difficulties: Descriptions and explanations. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research, 49*(2), 309-324. doi:10.1044/1092-4388(2006/025)
- Miller, G. A., & Selfridge, J. A. (1950). Verbal context and the recall of meaningful material. *The American journal of psychology, 63*(2), 176-185. doi:10.2307/1418920
- Miller-Shaul, S. (2005). The characteristics of young and adult dyslexics readers on reading and reading related cognitive tasks as compared to normal readers. *Dyslexia, 11*(2), 132-151. doi:<https://doi.org/10.1002/dys.290>
- Μότση, Σ. (2014). *Διερεύνηση της ανάπτυξης της μορφολογικής ενημερότητας σε μαθητές με και χωρίς δυσλεξία*. Διπλωματική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Φλώρινα, Ελλάδα. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από <http://hdl.handle.net/123456789/167>
- Μουζάκη, Α. (2008). Μαθησιακές δυσκολίες στην ανάγνωση: σύγχρονες προσεγγίσεις πρόληψης και παρέμβασης. Στο Η. Κουρκούτας & J. P. Chartier (Επιμ.), *Παιδιά και έφηβοι με ψυχοκοινωνικές και μαθησιακές διαταραχές – στρατηγικές παρέμβασης* (σελ. 407-428). Αθήνα: Τόπος.
- Mouzaki, A., & Sideridis, G. (2007). Poor reader's profiles among students of elementary school. *Hellenic Journal of Psychology, 4*, 205-232. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από https://www.researchgate.net/profile/Angeliki_Mouzaki/publication/285864330_Poor_reader%27s_profiles_among_Greek_students_of_elementary_school/links

/5975a6df0f7e9b4016a07deb/Poor-readers-profiles-among-Greek-students-of-elementary-school.pdf

Μπαιζάνης, Ν., Οικονόμου, Μ., Θελερίτης, Χ., Καρβουντζής, Σ., Παπαδημητρίου, Γ., Τσαλτά, Ε. κ.ά. (2016). Εκτίμηση της νοημοσύνης με τα τεστ Raven και WAIS σε ασθενείς με ψύχωση. *Εγκέφαλος*, 53, 67-75. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από <http://www.encephalos.gr/pdf/53-3-03g.pdf>

Μπαμπλέκου, Ζ., Χρυσόχου, Ε., Καζή, Σ., & Μασούρα, Ε. (2014). Εργαζόμενη μνήμη, γνωστική ενημέρωση, και σχέσεις τους με τη γλώσσα σε μονόγλωσσα και δίγλωσσα παιδιά σχολικής ηλικίας. *Ανα-στοχασμοί για την παιδική ηλικία*. Θεσσαλονίκη: Ελλάδα.

Μπαστέα, Α. (2016). Δημιουργία Πολυαισθητηριακής Μεθόδου Διδασκαλίας στην ελληνική γλώσσα, για δυσλεκτικούς μαθητές. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2014(2), 435-466. doi:<http://dx.doi.org/10.12681/edusc.381>

Μπόντη, Ε. Ι. (2013). *Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες: Μια εναλλακτική προσέγγιση... για όλους*. Θεσσαλονίκη: Μέθεξις.

Μπότσας, Γ., & Παντελιάδου, Σ. (2007). Ορισμός και περιεχόμενο των Μαθησιακών Δυσκολιών. Στο Σ. Παντελιάδου & Γ. Μπότσας (Επιμ.), *Μαθησιακές Δυσκολίες: Βασικές έννοιες και χαρακτηριστικά* (σελ. 6-15). Βόλος: Γράφημα.

Nagy, W. (2007). Metalinguistic awareness and the vocabulary-comprehension connection. In R. K. Wagner, A. E. Muse, & K. R. Tannenbaum (Eds.), *Vocabulary acquisition: Implications for reading comprehension* (pp. 52-77). New York/London: The Guilford Press. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/37599290/VL_implication_for_reading.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1534377853&Signature=KQ957RWPe5YKzMaqUVPZxUoJw2E%3D&response-content-

disposition=inline%3B%20filename%3DVocabulary_Development_and_the_Development_of.pdf#page=68

Nagy, W., Berninger, V. W., & Abbott, R. D. (2006). Contributions of morphology beyond phonology to literacy outcomes of upper elementary and middle-school students. *Journal of educational psychology, 98*(1), 134-147. doi:10.1037/0022-0663.98.1.134

Nation, K., Clarke, P., & Snowling, M. J. (2002). General cognitive ability in children with reading comprehension difficulties. *British Journal of Educational Psychology, 72*(4), 549-560. doi:https://doi.org/10.1348/00070990260377604

Nation, K., & Snowling, M. J. (1998). Individual differences in contextual facilitation: Evidence from dyslexia and poor reading comprehension. *Child development, 69*(4), 996-1011. doi:https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1998.tb06157.x

Newbury, D.F., Paracchini, S., Scerri, T.S., Winchester, L., Addis, L., Richardson, A.J., et al. (2011). Investigation of dyslexia and SLI risk variants in reading-and language-impaired subjects. *Behavior genetics, 41*(1), 90-104. doi:https://doi.org/10.1007/s10519-010-9424-3

Nicolson, R. I., & Fawcett, A. J. (1990). Automaticity: A new framework for dyslexia research?. *Cognition, 35*(2), 159-182. doi:https://doi.org/10.1016/0010-0277(90)90013-A

Nicolson, R. I., Fawcett, A. J., & Dean, P. (2001). Developmental dyslexia: the cerebellar deficit hypothesis. *Trends in neurosciences, 24*(9), 508-511. doi:https://doi.org/10.1016/S0166-2236(00)01896-8

Νικολόπουλος, Δ. Σ. (2006). Παραδοσιακές και σύγχρονες προσεγγίσεις κλινικής διάγνωσης της δυσλεξίας και μοντέλα ταξινόμησης. *Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδας*, 4, 67-87.

Ξυδόπουλος, Γ. Ι. (2011). *Λεξικολογία - Εισαγωγή στην ανάλυση της λέξης και του λεξικού* (2^η εκδ.). Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Παντελή, Μ. Σ. (2012). *Πειραματική διερεύνηση των φωνολογικών παραγόντων της ελληνικής γλώσσας στη δυσλεξία*. Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών. Πάτρα, Ελλάδα. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από <http://hdl.handle.net/10889/6086>

Παντελιάδου, Σ. (2000). *Μαθησιακές δυσκολίες και εκπαιδευτική πράξη*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Papadopoulos, T. C. (2001). Phonological and cognitive correlates of word-reading acquisition under two different instructional approaches in Greek. *European Journal of Psychology of Education*, 16(4), 549-568. doi:10.1007/BF03173197

Παπαδόπουλος, Τ.Κ., & Σπανούδης, Γ. (2011). Μαθησιακές διαταραχές και δυσλεξία: Μία νέα θεώρηση. Στο Μ. Κωνσταντίνου & Μ. Κοσμίδου (Επιμ.), *Νευροψυχολογία των μαθησιακών διαταραχών* (σελ. 15- 37). Αθήνα: Παρισιανός.

Petrucelli, N., Bavin, E. L., & Bretherton, L. (2012). Children with specific language impairment and resolved late talkers: Working memory profiles at 5 years. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 55(6), 1690-1703. doi:10.1044/1092-4388(2012/11-0288)

Πολυχρόνη, Φ. (2011). *Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες*. Αθήνα: Πεδίο.

Polychroni, F., Economou, A., Printezi, A., & Koutlidi, I. (2011). Verbal memory and semantic organization of children with learning disabilities. *Learning Disabilities: A*

Contemporary Journal, 9(2), 27-44. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/7575247/Polychroni_Economou_Printezi_Koutlidi-LDCJfinal.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1531256648&Signature=ThF%2BF33nqeVuHKde6ZPPAckMVHc%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DPolychroni_F._Economou_A._Printezi_A._Ko.pdf

Πολυχρόνη, Φ., Χατζηχρήστου, Χ., & Μπίμπου, Α. (Επιμ.). (2006). *Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες: Δυσλεξία - Ταξινόμηση, αξιολόγηση και παρέμβαση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Πόρποδας, Κ. Δ. (2002). *Η ανάγνωση*. Πάτρα: Ελληνικά Γράμματα.

Porpodas, C. D. (1999). Patterns of phonological and memory processing in beginning readers and spellers of Greek. *Journal of Learning Disabilities*, 32(5), 406-416. doi:<https://doi.org/10.1177%2F002221949903200506>

Ράλλη, Α., & Παληκαρά, Ο. (2013). *Κατανοώντας τις αναπτυξιακές γλωσσικές διαταραχές. Από τη θεωρία στην πράξη* (Μ. Κουλεντιανού, μεταφρ.). Αθήνα: Gutenberg.

Ramus, F., Rosen, S., Dakin, S. C., Day, B. L., Castellote, J. M., White, S., & Frith, U. (2003). Theories of developmental dyslexia: insights from a multiple case study of dyslexic adults. *Brain*, 126(4), 841-865. doi:<https://doi.org/10.1093/brain/awg076>

Raven, J.C. (2000). The Raven's Progressive Matrices: Change and stability over culture and time. *Cognitive Psychology*, 41, 1-48. doi:10.1006/cogp.1999.0735

Raven, J.C. (1962). *Coloured Progressive Matrices*. London: H. K. Lewis & Co. Ltd.

- Reid, G. (2003). *Δυσλεξία. Εγχειρίδιο για ειδικούς* (Γ. Παπαδάτος, μεταφρ.). Αθήνα: Παρισιανός.
- Reiter, A., Tucha, O., & Lange, K. W. (2005). Executive Functions in Children with Dyslexia. *Dyslexia, 11*, 116-131. doi:<https://doi.org/10.1002/dys.289>
- Rispens, J. E. (2004). *Syntactic and phonological processing in developmental dyslexia*. Doctoral Dissertation, University of Groningen. Groningen, The Netherlands. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από https://s3.amazonaws.com/academia.edu.documents/31567745/thesis.pdf?AWSAccessKeyId=AKIAIWOWYYGZ2Y53UL3A&Expires=1532091557&Signature=W1RKH5aJco8iHf6OXUFDx8hx5IU%3D&response-content-disposition=inline%3B%20filename%3DSyntactic_and_Phonological_Processing_in.pdf
- Rispens, J., & Been, P. (2007). Subject–verb agreement and phonological processing in developmental dyslexia and specific language impairment (SLI): a closer look. *International Journal of Language & Communication Disorders, 42*(3), 293-305. doi:<https://doi.org/10.1080/13682820600988777>
- Rispens, J., Roeleven, S., & Koster, C. (2004). Sensitivity to subject–verb agreement in spoken language in children with developmental dyslexia. *Journal of Neurolinguistics, 17*(5), 333-347. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jneuroling.2003.09.001>
- Robertson, E. K., & Joanisse, M. F. (2010). Spoken sentence comprehension in children with dyslexia and language impairment: The roles of syntax and working memory. *Applied Psycholinguistics, 31*(1), 141-165. doi:<https://doi.org/10.1017/S0142716409990208>
- Rochelle, K. S., & Talcott, J. B. (2006). Impaired balance in developmental dyslexia? A meta-analysis of the contending evidence. *Journal of Child Psychology and*

Psychiatry, 47(11), 1159-1166. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2006.01641.x>

Ρόθου, Κ. (2012). *Η μορφολογική και συντακτική επίγνωση ως δείκτες πρόβλεψης των αναγνωστικών δυσκολιών σε παιδιά πρώτης σχολικής ηλικίας*. Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Βόλος, Ελλάδα. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από <http://ir.lib.uth.gr/bitstream/handle/11615/41476/11203.pdf?sequence=1>

Sakellariou, E. (2010). *Does memory play a part in the quality of the written product? The impact of the working memory system and other cognitive processes in writing performance in students with dyslexia*. Doctoral Dissertation, University of Southampton. Southampton, England. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από <https://eprints.soton.ac.uk/73327/>

Savage, R. (2004). Motor skills, automaticity and developmental dyslexia: A review of the research literature. *Reading and Writing*, 17(3), 301-324. doi:<http://dx.doi.org/10.1023/B:READ.0000017688.67137.80>

Scarborough, H. S. (1990). Very early language deficits in dyslexic children. *Child development*, 61(6), 1728-1743. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1467-8624.1990.tb03562.x>

Sela, I., Izzetoglu, M., Izzetoglu, K., & Onaral, B. (2012). A working memory deficit among dyslexic readers with no phonological impairment as measured using the n-back task: an fNIR study. *Plos one*, 7(11), 1-10. doi:<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0046527>

Shankweiler, D. & Crain, S. (1986). Language mechanisms and reading disorders: A modular approach. *Cognition*, 24, 139–168. doi:[https://doi.org/10.1016/0010-0277\(86\)90008-9](https://doi.org/10.1016/0010-0277(86)90008-9)

- Shankweiler, D., Crain, S., Katz, L., Fowler, A. M., Liberman, A. M., Brady, S. A., et al. (1995). Cognitive profiles of reading disabled children: Comparison of language skills in phonology, morphology, and syntax. *Psychological Science, 6*, 149–155. doi:<https://doi.org/10.1111%2Fj.1467-9280.1995.tb00324.x>
- Siegel, L. S., & Linder, B. A. (1984). Short-term memory processes in children with reading and arithmetic learning disabilities. *Developmental Psychology, 20*(2), 200-207. doi:10.1037/0012-1649.20.2.200
- Simos, P. G., Breier, J. I., Fletcher, J. M., Bergman, E., & Papanicolaou, A. C. (2000). Cerebral mechanisms involved in word reading in dyslexic children: A magnetic source imaging approach. *Cerebral Cortex, 10*(8), 809-816. doi:<https://doi.org/10.1093/cercor/10.8.809>
- Smith, T. S., Macaruso P., Shankweiler D., & Crain S. (1989). Syntactic comprehension in young poor readers. *Applied Psycholinguistics, 10*, 429–454. doi:<https://doi.org/10.1017/S0142716400009012>
- Snowling, M. J. (2001). From language to reading and dyslexia. *Dyslexia, 7*(1), 37-46. doi:<https://doi.org/10.1002/dys.185>
- Snowling, M. J. (1981). Phonemic deficits in developmental dyslexia. *Psychological research, 43*(2), 219-234. doi:10.1007/BF00309831
- Snowling, M. J., Gallagher, A., & Frith, U. (2003). Family risk of dyslexia is continuous: Individual differences in the precursors of reading skill. *Child development, 74*(2), 358-373. doi:10.1111/1467-8624.7402003
- Snowling, M. J., Goulandris, N., Bowlby, M., & Howell, P. (1986). Segmentation and speech perception in relation to reading skill: A developmental analysis. *Journal of Experimental Child Psychology, 41*(3), 489-507. doi:[https://doi.org/10.1016/0022-0965\(86\)90006-8](https://doi.org/10.1016/0022-0965(86)90006-8)

- Snowling, M. J., & Hulme, C. (2003). A critique of claims from Reynolds, Nicolson & Hambly (2003) that DDAT is an effective treatment for children with reading difficulties—'lies, damned lies and (inappropriate) statistics?'. *Dyslexia*, 9(2), 127-133. doi:<https://doi.org/10.1002/dys.245>
- Snowling, M. J., Muter, V., & Carroll, J. (2007). Children at family risk of dyslexia: a follow-up in early adolescence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 48(6), 609-618. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2006.01725.x>
- Snowling, M., Van Wagendonk, B., & Stafford, C. (1988). Object-naming deficits in developmental dyslexia. *Journal of Research in Reading*, 11(2), 67-85. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1467-9817.1988.tb00152.x>
- Σπαντιδάκης, Ι. Ι. (2011). *Προβλήματα Παραγωγής Γραπτού Λόγου Παιδιών Σχολικής Ηλικίας. Διάγνωση – Αξιολόγηση – Αντιμετώπιση*. Αθήνα: Πεδίο.
- Stanovich, K. E. (1988). Explaining the differences between the dyslexic and the garden-variety poor reader: The phonological-core variable-difference model. *Journal of learning disabilities*, 21(10), 590-604. doi:<https://doi.org/10.1177/002221948802101003>
- Stanovich, K. E., & Siegel, L. S. (1994). Phenotypic performance profile of children with reading disabilities: A regression-based test of the phonological-core variable-difference model. *Journal of educational psychology*, 86(1), 24-53. doi:10.1037/0022-0663.86.1.24
- Stark, R. E., & Tallal, P. (1981). Selection of children with specific language deficits. *Journal of speech and hearing disorders*, 46(2), 114-122. doi:10.1044/jshd.4602.114
- Στασινός, Δ. Π. (2009). *Ψυχολογία του Λόγου και της Γλώσσας, Ανάπτυξη και Παθολογία, Δυσλεξία και Λογοθεραπεία (1^η έκδ.)*. Αθήνα: Gutenberg.

Στασινός, Δ. Π. (1997). *Δυσλεξία και Σχολείο. Η Εμπειρία Ενός Αιώνα*. Αθήνα: Gutenberg- Γιώργος & Κώστας Δαρδανός.

Σταυρακάκη, Σ., & Τσιμπλή, Ι.-Μ. (2000). Διαγνωστικό Τεστ Γλωσσικής Νοημοσύνης για παιδιά σχολικής και προσχολικής ηλικίας: στάθμιση, στατιστική ανάλυση, ψυχομετρικές ιδιότητες. *Πρακτικά 8ου Συνεδρίου Λογοπεδικών*, (σελ. 95-106). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Stein, J. (2001). The magnocellular theory of developmental dyslexia. *Dyslexia*, 7(1), 12-36. doi:<https://doi.org/10.1002/dys.186>

Stein, C., Cairns, H. S., & Zurif, E. (1984). Sentence comprehension limitations related to syntactic deficits in reading disabled children. *Applied Psycholinguistics*, 5, 305-321. doi:<https://doi.org/10.1017/S0142716400005208>

Steinbrink, C., & Klatt, M. (2008). Phonological working memory in German children with poor reading and spelling abilities. *Dyslexia*, 14(4), 271-290. doi:<https://doi.org/10.1002/dys.357>

Στυλιάρης, Γ., & Δήμου, Β. (2015). *Διδακτική της Πληροφορικής: Πληροφορική στη Γενική και Ειδική Αγωγή – Η συμβολή του Διαδικτύου και του Web 2.0*. Αθήνα: Κάλλιπος. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/722>

Sunseth, K., & Bowers, P. G. (2002). Rapid naming and phonemic awareness: Contributions to reading, spelling, and orthographic knowledge. *Scientific studies of reading*, 6(4), 401-429. doi:https://doi.org/10.1207/S1532799XSSR0604_05

Swan, D., & Goswami, U. (1997). Picture naming deficits in developmental dyslexia: The phonological representations hypothesis. *Brain and Language*, 56(3), 334-353. doi:<https://doi.org/10.1006/brln.1997.1855>

Swanson, H. L. (1994). Short-term memory and working memory: Do both contribute to our understanding of academic achievement in children and adults with learning disabilities?. *Journal of Learning disabilities*, 27(1), 34-50. doi:<https://doi.org/10.1177%2F002221949402700107>

Swanson, H. L., & Ashbaker, M. H. (2000). Working memory, short-term memory, speech rate, word recognition and reading comprehension in learning disabled readers: does the executive system have a role? *Intelligence*, 28(1), 1-30. doi:[https://doi.org/10.1016/S0160-2896\(99\)00025-2](https://doi.org/10.1016/S0160-2896(99)00025-2)

Swanson, H. L., Cooney, J. B., & McNamara, J. K. (2004). Learning disabilities and memory. In B. Wong (Ed.), *Learning About Learning Disabilities* (3rd ed.) (pp. 41-92). San Diego, CA: Elsevier. doi:<https://doi.org/10.1016/B978-012762533-1/50005-6>

Talli, I. (2010). *Linguistic abilities in developmental dyslexia and specific learning impairment (SLI): A comparative and cross-linguistic approach*. Doctoral thesis, Aristotle University. Thessaloniki, Greece. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από <http://ikee.lib.auth.gr/record/125899/files/GRI-2011-6300.pdf>

Ταμπάκη, Θ., Χατζηγεωργίου, Σ., & Αντωνίου, Α. Σ. (2017). Γνωστικά ελλείμματα των παιδιών με δυσλεξία. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2016(2), 1256-1274. doi:<http://dx.doi.org/10.12681/edusc.882>

Τάνταρος, Σ. (2011). *Δυσκολίες Μάθησης: Αναπτυξιακές, Εκπαιδευτικές και Κλινικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Πεδίο.

Τζιβνίκου, Σ. (2015). *Μαθησιακές δυσκολίες-διδασκτικές παρεμβάσεις*. Αθήνα: Κάλλιπος.

- Thambirajah, M.S. (2010). Developmental dyslexia: an overview. *Advances in Psychiatric Treatment*, 16, 299-307.
doi:<https://doi.org/10.1192/apt.bp.108.006072>
- Tijms, J. (2004). Verbal memory and phonological processing in dyslexia. *Journal of Research in Reading*, 27(3), 300-310. doi:<https://doi.org/10.1111/j.1467-9817.2004.00233.x>
- Torgesen, J. K., Wagner, R. K., Rashotte, C. A., Burgess, S., & Hecht, S. (1997). Contributions of phonological awareness and rapid automatic naming ability to the growth of word-reading skills in second-to fifth-grade children. *Scientific studies of reading*, 1(2), 161-185.
doi:https://doi.org/10.1207/s1532799xssr0102_4
- Τρίγκα-Μερτίκα, Ε. Δ. (2010). *Μαθησιακές Δυσκολίες, Γενικές και Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες - Δυσλεξία*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- Tunmer, W. E., & Herriman, M. L. (1984). The development of metalinguistic awareness: A conceptual overview. In W. E. Tunmer, C. Pratt, & M. L. Herrimann (Eds). *Metalinguistic awareness in children* (pp. 12-35). Berlin: Springer Verlag.
doi:https://doi.org/10.1007/978-3-642-69113-3_2
- Van Bon, W. H., & Van Der Pijl, J. M. (1997). Effects of word length and wordlikeness on pseudoword repetition by poor and normal readers. *Applied Psycholinguistics*, 18(1), 101-114.
doi:<https://doi.org/10.1017/S0142716400009899>
- Van Daal, V., & Van der Leij, A. (1999). Developmental dyslexia: Related to specific or general deficits?. *Annals of dyslexia*, 49(1), 71-104.
doi:<https://doi.org/10.1007/s11881-999-0020-2>

- Vance, M. (2013). Η βραχύχρονη μνήμη στα παιδιά με αναπτυξιακή γλωσσική διαταραχή. Στο Α. Μ. Ράλλη & Ο. Παληκαρά (Επιμ.), *Κατανοώντας τις αναπτυξιακές γλωσσικές διαταραχές: Από τη θεωρία στην πράξη* (σελ. 88-120). Αθήνα: Gutenberg.
- Vargo, F. E., Grosser, G. S., & Spafford, C. S. (1995). Digit Span and other WISC-R Scores in the Diagnosis of Dyslexia in Children. *Perceptual and Motor Skills, 80*(3_suppl), 1219-1229. doi:<https://doi.org/10.2466/pms.1995.80.3c.1219>
- Vellutino, F. R., Fletcher, J. M., Snowling, M. J., & Scanlon, D. M. (2004). Specific reading disability (dyslexia): What have we learned in the past four decades?. *Journal of child psychology and psychiatry, 45*(1), 2-40. doi:<https://doi.org/10.1046/j.0021-9630.2003.00305.x>
- Vellutino, F. R., Scanlon, D. M., & Lyon, G. R. (2000). Differentiating between difficult-to-remediate and readily remediated poor readers: More evidence against the IQ-achievement discrepancy definition of reading disability. *Journal of Learning Disabilities, 33*(3), 223-238. doi:<https://doi.org/10.1177/002221940003300302>
- Vellutino, F. R., Scanlon, D. M., & Spearing, D. (1995). Semantic and phonological coding in poor and normal readers. *Journal of experimental child psychology, 59*(1), 76-123. doi:<https://doi.org/10.1006/jecp.1995.1004>
- Vogel, S. A. (1977). Morphological ability in normal and dyslexic children. *Journal of Learning Disabilities, 10*(1), 35-43. doi:<https://doi.org/10.1177/002221947701000109>
- Waltzman, D. E., & Cairns, H. S. (2000). Grammatical knowledge of third grade good and poor readers. *Applied Psycholinguistics, 21*(2), 263-284. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από <https://www.cambridge.org/core/journals/applied->

psycholinguistics/article/grammatical-knowledge-of-third-grade-good-and-poor-readers/39315EBE39234C10E0282734BE52F713

Wang, S., & Gathercole, S. E. (2013). Working memory deficits in children with reading difficulties: Memory span and dual task coordination. *Journal of Experimental Children Psychology*, 115, 188-197. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jecp.2012.11.015>

Wilding, J. (1990). Developmental dyslexics do not fit in boxes: Evidence from six new case studies. *European Journal of Cognitive Psychology*, 2(2), 97-131. doi:<https://doi.org/10.1080/09541449008406200>

Willcutt, E. G., Pennington, B. F., Boada, R., Ogline, J. S., Tunick, R. A., Chhabildas, N. A., & Olson, R. K. (2001). A comparison of the cognitive deficits in reading disability and attention-deficit/hyperactivity disorder. *Journal of abnormal psychology*, 110(1), 157-172. Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2018 από http://psych.colorado.edu/~willcutt/pdfs/willcutt_2001.pdf

Willis, C. S., & Gathercole, S. E. (2001). Phonological short-term memory contributions to sentence processing in young children. *Memory*, 9(4-6), 349-363. doi:<https://doi.org/10.1080/09658210143000155>

Wimmer, H. (1993). Characteristics of developmental dyslexia in a regular writing system. *Applied psycholinguistics*, 14(1), 1-33. doi:<https://doi.org/10.1017/S0142716400010122>

Wolf, M., & Bowers, P. G. (1999). The double-deficit hypothesis for the developmental dyslexia. *Journal of educational psychology*, 91(3), 415-438. doi:10.1037/0022-0663.91.3.415

Wolf, M., & Goodglass, H. (1986). Dyslexia, dysnomia, and lexical retrieval: A longitudinal investigation. *Brain and language*, 28(1), 154-168.
doi:[https://doi.org/10.1016/0093-934X\(86\)90098-2](https://doi.org/10.1016/0093-934X(86)90098-2)

World Health Organization. (1992). *The ICD-10. Classification of Mental and Behavioural Disorders*. Geneva: World Health Organization.

Χρυσόχου, Ε. (2006). *Η συμβολή της εργαζόμενης μνήμης στην ακουστική κατανόηση παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας*. Διδακτορική Διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη, Ελλάδα.
doi:<http://dx.doi.org/10.12681/eadd/14127>